Nro 69.

GAZETA KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 27. SIERPNIA ROKU 1799. we WTOREK.

z Wiednia dnia 17. Sierpnia.

Podług wiadomości nadeszłych z głowney kwatery w *Boſco*, F. M. *Suwarow* poſtanowił zaiąć zamek *Seravalle*, w którym to celu wyruſzyła do *Novi* część dywizyi *Roſsyiſkiey Szweykowſkiego*, a Xiąże *Pankration* z dwoma batallionami otrzymał rozkaz do otoczenia tego mieysca, gdy tym czasem Generał *Mitrowſki* z 6. batallionami piechoty, 3 batallionami grenadyerow, i 1. ſzwadronem huzarow, ma odeprzeć forpoczty ktore kommunikacyą z *Seravalle* i *Gavi* utrzymuią i będzie formować korpus obſerwacyine.— Pułkownik *Roſsyiſki Harding* kierować będzie oblężeniem.— Na dniu 5 zaczeło ſię ſtrzelanie do zamku, a czynione wycieczki i obroty nieprzyiaciela, przymuſiły nas do powiększenia korpusu obserwacyinego 2 batallionami grenadyerow i iednym regimentem dragonii.— Roboty około oblężenia *Tortony* iuż tak daleko są posunięte, iż w nocy z dnia 5 na 6 otworzone zoſtały ſzańce.— Dla zbliżenia ſię ku tym wszyſtkim operacyom, głowna kwatera z *Boſco* przenioſła ſię do *Bosco* [illegible] *Frinaro*.— W armii Arcy-Xiążęcia *Karola* do dnia 9. t. m. nic ważnego nie zaszło, procz odśpiewanego na dniu 4. *Te Deum* z powodu zdobycia *Mantuy*.

Jeden tylko Szef Brygady *Francuzkiey Borthon* nie chciał zezwolić na poddanie *Mantuy*, i dla tego niepodpisał kapitulacyi.— Porucznik *Kray*, który tu przyiechał z kapitulacyą tey twierdzy, ieſt ſynem Feldzeugmeiſtra. F. M. L *Zopf* ieſt teraz kommendantem tey twierdzy.

Dwa rozległe kraiu *Włoſkiego* końce zatrudniaią teraz Sprzymierzonych. W *wyżſzych Włoſzech* uſiłowania ich wymierzone ſą przeciw trzem fortecom *Tortonie*, *Coni* i *Feneſtrelles*. Pierwsza ma cytadellę która nie tylko że ieſt nowo założoną, lecz przy ſwoim korzyſtnym położeniu tak mocnemi fortyfikacyami zoſtała obwarowaną, iż chcąc ią zdobyć, trzebaby koniecznie ią zburzyć. Ta forteca wraz z miaſtem ſkłada część kraiu *Tortońſkiego* odſtąpionego Krolowi *Sardyńſkiemu* przez traktat *Wiedeńſki* w roku 1736. W roku 1745 forteca ta zdobytą zoſtała od woyſk *Hiſzpańſkich* po wrzuceniu do cytadelli w czaſie oblężenia nie zupełnie 14 dni trwaiącego, 11 tyſięcy bomb 170 tyſięcy kul. *Coni* ieſt rownie nadzwyczaynie umocniona, cytadella która w r. 1694 i 1744 nadaremnie od *Francuzow* oblężoną była. Rownie ieſt wielka w *Delfinacie* forteca *Feneſtrelles*. *Francya* po uſtąpieniu dla *Sabaudyi Pignerolu*, w roku 1696 założyła w tey fortecy cytadellę *Mutin* zwaną, dla zabespieczenia ſobie wſtępu do *Piemontu* i zaſłonienia granic swoich przeciw Xiążęciu *Sabaudzkiemu*. W *niżſzych Włoſzech Civitavecchia* która rownie od lądu iak od morza ieſt mocną, tudzież *Ankona* wiele trudow i pracy Sprzymierzonym przyniosą.

z Londynu dnia 9. Sierpnia.

Już bliſko trzy tygodnie upłynely, odtąd iak połączona flotta nieprzyiacielſka z *Kadix* wyszla, a my ieszcze żadney pewney wiadomości gdzie ſtaneła nie mamy. Wczoray ſłychać było, iż do *Breſt* zawinela, lecz czekamy na potwierdzenie. Tym czasem pomimo tey niepewności, woyſka nasze przeznaczone do tayney wyprawy, iak nayspieszniey ſiadaią na okręty. We wszyſtkich portach ambargo na okręty włożone zoſtało, wzięto także w rekwizycyą wszelkie poiazdy, wozy i konie, dla przewiezienia woyſka i bagażow do mieysca powszechnego zbierania ſię, kawalerya i artyllerya brana ieſt na okręty w *Woolwich*, a infanterya w *Ramsgate*. Wielki oboz pod *Windsor* już z mieyſca wyruszył, i wszyſtkie prawie regimenta udały ſię na tę wyprawę. Hrabia *Chatham* i Lord *Beting* będą towarzyszyć Xiążętom *York* i *Cumberland*.

Rząd tyle tylko odebrał wiadomości o wypłynieniu flotty nieprzyiacielſkiey z *Kadix* pod dniem 21. Lipca. Gdy przeszła ciśninę *Gibraltarſką*, Lord *St. Vincent* wyſłał dla rozpoznania iey fregaty *Emerald*, i *Triton* tudzież iednego kuttra. Uważały one obroty flotty aż do dnia 22. a kutter dał o nich znać Lordowi *St. Vincent* do *Gibraltaru*, fregata zaś *Tryton* z temiż ſamemi wiadomościami popłyneła do *Anglij*. Flotta nieprzyiacielſka płyneła ku ſtronie pułnocno-zachodniey, a ſiła iey ſkładała ſię z 63 żaglow, pomiedzy któremi 44. okrętowy liniowych było. Flotta nasza iak nayspieszniey zbiera ſię w *Torbay* pod Admirałem *Bridport*, dla oparcia ſię nieprzyiacielowi, czy to zamiar iego będzie w *Irlandyi* wylądować, czy napaść na brzegi *Angielſkie*, czy nakoniec zniſzczyć naszą wyprawę i oswobodzić brzegi *Hollenderſkie*.— Vice-Admirał *Curtis*, który iuż był na wypłynieniu do *Przylądka Dobrey Nadziei*, dla obięcia tamże kommendy, odebrał nagle rozkaz popłynąć iak nayspieszniey z 4ma okrętami liniowemi, dla wzmocnienia flotty kanałowey. W przyszłą ſobotę 27 okrętow liniowych uzbroionych będzie.— O flocie Lorda *Keith* nie mamy dotąd ieszcze żadney pewney wiadomości. Będąc iednak uwiadomionym przez Lorda *St. Vincent*, zapewne pospieszy przeyść ciaśninę *Gibraltarſką*. Z *Kadix* do *Breſt* przy zwyczaynym wietrze, można w 11 do 16 dni przypłynąć. Lord *Bridport*, który flottą kanałową dowodzi, iuż zatknął banderę ſwoią na okręcie *Monarcha*. P. *Pitt* mieszka teraz na wsi, ma iednak wkrotce do *Ramsgate* wyiechać, i będzie przytomnym wſiadaniu na okręty. Gdy połączona nieprzyiacielſka flotta z *Kadix* wypłynela, podzieliła ſię na 4 dywizye, i nasza fregata *Triton* przez długi czas ścigana była od nieprzyiacielſkich okrętow. W kaffenhauzie *Loyds* bardzo ſię lękaią o naſzą flottę kupiecką z wysp *Leeward* płynącą. Kontr-Admirał *Pole* powrocił do *Torbay* z pod *Rochefort*.— Wielu mniema, iż część flotty *Hiszpańſkiey* może popłynie do *Indyow Zachodnich*.— Rozeszła ſię tu pogłoſka, ktòrey iednak nie wierzemy, iż *Francuzi* iuż wylądowali w *Irlandyi*.— Manifeſt, ktòry ma być ogłoszony przy wylądowaniu w *Hollandyi* iuż ieſt na ięzyk *Hollenderſki* wyłożony.

Naſtępuiący kommendanci tayney wyprawy ſą mianowani: Xiąże *d'York*, Generał *Abercrombie*, Xiąże *Cumberland*, Xiąże *Wilhelm Gloceſter*, Sir *Pultney*, Hrabia *Chatham*, Generałowie *Moore*, *Coote*, *Doyley*, Lord *Paget*, Lord *Sommerset* i Generał *Knox*. Oſtatni dla zabrania woyſk *Roſsyiſkich* poiechał do *Cuxhaven*. Pierwszy oddział ma ſkładać przednią ſtraż, drugi zaymować ma 18. do 20. tyſięcy ludzi, a trzeci zabierze resztę woyſka. Kawalerya ma ſię znaydować w drugim oddziale i w *Harwich* wſiędzie na okręt. Pierwszy oddział na ktorym gwardya ſię znayduie, będzie uſiłował zaiąć mieysca warowne.— Wyiazd familij Krolewſkiey do *Weymuth* na dzień 17. ieſt przeznaczony i fregata *Fiorenzo* odebrała rozkaz być w gotowości przed tym portem.— Dyrektorowie kompanij *wschodnio-indyiſkiey* odebrali liſty z ſzczegułami obszernemi o zwycięſtwie odnieſionym nad *Tippo-Saibem*.— *Zeman Schach* ieſt w *Lahore* i zagrażał wkroczeniem do *Delhi*. Lękać ſię należy poruszeń jego w *Indoſtanie*.

Wczoray wzięto tu do aresztu iednego *Francuza*, u którego odbywały ſię ſchadzki *Francuzow* i *Irlandczykow*, a w ſali był zawieszony portret *Roberspierra*.— Na okręcie *Impetueux* pod kapitanem *Pellew* na morzu *ſrzodziemnym* wszczął ſię bunt pomiędzy maytkami. Lord *St Vincent* rozkazał złożyć ſąd na dowodzcow, i trzech ich zoſtało powieszonych.— Hrabia *d'Artois* z *Edymburga* do *Stowe* poiechał, gdzie będzie mieć konferencyą z Lordem *Grenville*.— Tuteysze pisma podaią wiadomość z *Madrytu*, iż Król *Hiszpańſki* od nieiakiego czasu zoſtaie w bardzo złym ſtanie zdrowia, i troszczą ſię bardzo o życie jego.— W *Filadelſij* na nowo wzmogła ſię na nowu żołta gorączka. Ulica na ktorey ſię ta zaraza pokazała, zamkniętą zupełnie zoſtała. Na mocy nowey Prezydenta *Adamsa* proklamacyi pod dniem 26. Czerwca, związki handlowe między Stanami Ziednoczonemi i wyspą *St Domingo* znowu są otworzone.

z Paryża dnia 9. Sierpnia.

Od naszey i *Hiszpańſkiey* flotty nie mamy ieszcze żadney urzędowey wiadomości od czasu wypłynienia ich z *Kadix* na dniu 21. Lipca. W *Kadix* przyłączyło ſię do niey 5. okrętow liniowych, przez co ſiła iey do 57. okrętow liniowych ieſt wzmocnioną. Gdy flotty z *Kartageny* do *Kadix* popłyneły, uważano, iż okręty *Hiszpańſkie* bardziey ſzybkie czyniły obroty niż *Francuzkie*, co przypisać należy naszemu ziomkowi Obywatelowi *Gauthier*, który od lat 25 ma dozor nad marynarką *Hiſzpańſką*. Do *Breſt* na dniu 27. Lipca przybył konwoy z *Nantes* od 30. żaglow winem naładowany. Nowy tam także okręt liniowy *Nierozdzielny* od 90 armat do Basenu [illegible] nowiſka zoſtał przyprowadzony. Vice-Admirał *Thevenard* przybył w tych dniach do *Paryża*. Przez burze, ktore dotąd na morzu ſrzodziemnym panowały, nie mało ſzkody ieſt ponieſioney. Pomiędzy innemi dwa kapry *Angielſkie* z całym ekwipażem zatoneły. Admirał *Bruix* kazał w *Kadix* zabrać wszyſtkie okręty i ładunki *Amerykańſkie*.

Niektorzy rozumieią, iż część naszey i *Hiszpańſkiey* flotty popłynie może do przylądka *dobrey nadziei* lub do *Brezyliy*.— Nasza fregata *Syrena* przyprowadziła do *l'Orient* lugra *angielſkiego* od flotty krążącey przy brzegach naszych, a korweta nasza *la Fauvette* zaięła kapra Angielſkiego z *Mahon* do *Marsylij* płynącego.— Odebrano tu liſt od Ob. *Reinhard* pisany z lazaretu w *Tulonie*. Przyrzeka powrocić do *Paryża*, iak tylko czas kwarantanny jego ſkończy ſię.

Nayfałszywszą pogłoſką było, iakoby między Generałem *Moreau* i *Suwarowem* zawieszenie broni na dni 24. zawarte było, dla prowadzenia zobopolnych negocyacyow. Armia *Alpeyſka* pod Generałem *Championnet* iuż ieſt mocną do 34. tyſięcy. Zaufanie które ten Generał w pobliſkich departamentach zkąd ieſt rodem poſiada, wiele ſię przyczyniło do ściągnienia obywatelow pod jego chorągwie.— Na dniu 31. p. m. Generał *Moreau* zdał kommendę nad Armią *Włoſką* Generałowi *Joubert* w *Savonie*. Gdy oſtatni przeieżdżał przez *Lugdon*, tamteysi kupcy przy-

rzekli mu, iż gdy nadeydzie od niego rozkaz ręką własną iego podpisany, do doſtarczenia Armij ſukna i innych rzeczy, takowy rozkaz natychmiaſt dopełnią. — Ponieważ wielu jeńcow woiennych w kraiu naszym zaczynaią w teraźnieyszych okolicznościach okazywać ſię burzliwemi, przeto Miniſter woienny nakazał, aby w potrzebie do ſądow woiennych oddani byli.

Bernadotte wydał liſty okolne do Adminiſtracyow centralnych, w których wzywa one do utworzenia prędkiego batalionow poſiłkowych, czyli gwardyi Narodowey, którą na dzień 22. Września zupełnie uzbroioną być powinno, dla uformowania drugiey linii Armij. *Francya* (mowi on) powinna ſię tym groźnieyszą okazać, kiedy roializm wszędzie teraz ieſt w poruszeniu.— Słychać znowu, iż Armia nasza w *Szwaycaryi* odebrała rozkaz attakowania nieprzyiaciela, chocby też to naywięcey kosztować miało.— Generał *Bonnard* ieſt kommendantem woyſka w okolicy *Bruxelli*, a Generał *Beguinot* kommendantem woyſka pod *Chalons* mianowany.

Zadne rozruchy dotąd nie wybuchneły w *Paryżu*, iednak ſtraże przy Dyrektoryacie ſą podwoione. Ulica *du Mail* i pałac rowności oſtatniey nocy został woyſkiem otoczony, i wiele osob było aresztowanych. Warta także przy Radzie Starszych ieſt powiększona. Zeszłey nocy liczne patrole przechadzały ſię po ulicach.— W *Tuluzie* rewizya domow była także uſkuteczniona i wiele osob pomiędzy któremi ex-margrabia *Roque Courbe* znayduie ſię, zoſtało aresztowanych, Znaleziono także dosyć ukrytey broni.

Podług tuteyszych pism, w *Wenecyi* miał ſię odkryć kongress kardynałow, na którym prezydował Kardynał *Albini.* Korrespondencya z rozmaitemi Nuncyuszami Papiezkiemi, która dotąd przerwana była, zoſtała nanowo otworzona.— Bayką ieſt iakoby kamerdyner *Sieyeſa* miał ztąd być z ważnemi zleceniami wyſłany.— Mowią, iż wspaniały zamek *St. Cloud* ma być za 730,000. frankow ſprzedany.— Za dawnego Dyrektoryatu były wyznaczone pewne dni dla posłow zagranicznych na audyencyą, lecz zwyczay ten za wniyściem *Sieyeſa* do Dyrektoryatu został uchylonym.— Pomiędzy naynowszemi pismami widać teraz iedno pod tytułem. *Prawdziwi winowaycy* albo *plan obrony Ex-Dyrektorow*, w którym to pismie *Sieyes* także nie ieſt oszczędzanym.

Na zarzut przez Reprezentanta *Rouſſet* uczyniony, iż *Rewbel* zyſki z kontraktow odnosił, odpowiedział *Rewbel*, iż ten zarzut rownie iak pogłoſki o maiątku iego rozniesione, ſą fałszywemi. Z tego zaiątrzenia z iakim chciano mię przez potwarz pod gillotynę przyciągnąć, wnosić można, iż niektórzy ludzie lękaią ſię, abym ieszcze oyczyznie moiey nie ſtał ſię użytecznym.— W *Brazyliy* miał ſię podnieść bunt przeciw Gubernatorowi.

Podług liſtu z *Genui* pod dniem 24. Lipca pisanego, znayduie ſię na territorium *Liguryiſkim* armia od 50. tyſięcy ludzi, która ieszcze codziennie przez woyſka z wewnątrz *Francyi* przychodzące, wzmocnioną bywa. — W *Grenoble* i *Perigneux* towarzyſtwa Ludu zoſtały otworzone,— W *Marsylij* Jakobini żądali od Generała *Quantin* 1200. karabinow i 4ch armat, lecz ten odmowił im tego, za co nazwano go niewolnikiem *Barrasa.* — Pomiędzy kandydatami na Agentow do *Gwadalupy*, znayduią ſię Ob. *Pocholle* i *Freron* członki dawney konwencyi.

Czytamy w Dzienniku z *Doubs*, iż kuryer przez Generała *Maſſenę* z dnia 6. na 7. do teyże Adminiſtracyi wyſłany, domagał ſię od niey zboża na 110. tyſięcy woyſka, którym teraz ten Generał dowodzi. (*Publiciſte.*)

Adjutant Generała *St. Martin* donosi w ſwoim liście, iż dnia 31. poprzybiiano w *Grenoble* wiadomość, iż 25. tyſięcy woyſka przybyło do *Nicei*, i że tam razem przywieziono dwa milliony liwrow.

Wydano na publiczność pierwszy liſt bezimienny do Obywatela *Sieyes* pisany. Autor iego wyraża, iż dla tego ukrywa ſwoie imie, iż będąc z iedney partyi, mogłby osłabić ſwoie dowody w drugiey. Wkrotce nietrudno będzie docieknąć z iakiey ieſt partyi. Uſkarza on ſię na tych, którzy w demokratach widzą tylko Jakubinow i Anarchiſtow, to ieſt: iż on ſam niewidzi w tych Jakobinach i Anarchiſtach iak tylko Demokratow. Oświadcza potym, iż ſama czyſta Demokracya ieſt ze wszyſtkich Rządow naydogodnieyszym. Lubo ſię w rozmaite pozory przybiera, łatwo można poznać, iż nie ieſt gorliwym ſtronnikiem Konſtytucyi 3. roku. Podaie potym do rozſtrzygnienia, czyli ieſt podobieńſtwem, ażeby ludzie cnotliwi mogli ſię takiemi w Dyrektoryacie zachować; dodaie, iż należy nowym członkom Dyrektoryatu dowieść, iż to być może, tym bardziey, że ieżeli ſię w tey mierze ſpoźnią, w takim razie albo Republikanie będą muſieli wraz z Konſtytucyą 3 roku zniszczyć Dyrektoryat; albo być zniszczonemi wraz z Konſtytucyą i Dyrektorami (Dziennik *Point-du-jour.*)

Czytamy w iednym peryodycznym pismie co naſtępuie: Ludzie, którzy Tryumwirat obwiniaią tylko o błąd i bezczynność, nazwąż niewinnym błędem rozkaz dany na wybudowanie trzech tyſięcy budow w *Sinnamary*? Ułożone były mocne ſposoby na deportowanie ſześciu tyſięcy Patryotow. *Merlin* mawiał, iż pokoy był niepodobieńſtwem we *Francyi*, poty, poki ſię tam znaydować będą te podniety uszłe przed mieczem reakcyi. Są to dodawał, narzędzia pożytecznie w rewolucyiney burzy zażyte, lecz tym ſzkodliwsze po zakończoney już rewolucyi i jego zwyczayny wniosek był, ażeby ich wyrzucić na puſtynie *Kaienny*, gdzie w tak zaraźliwym klimacie, wkrotceby od nich ludzkość oswobodzoną zoſtała.

Dnia 29. Lipca zaszła krwawa bitwa pod *Ambrieres* między Republikanami i Szuanami. Obywatel *Ochlert* po pierwszym wyſtrzale kazał natychmiaſt attakować bagnetami, ſam zaś rzuca ſię przeciw temu, którego mniemał być dowodzcą buntownikow; lecz od wielu kul przeszyty upada i krwią ſię ſwoią zalewa. Jego towarzysze chcą go ratować, lecz on im rozkazuie ażeby nacierali na nieprzyiaciela, i pobudza ich tym ulubionym dla naszych woiownikow himnem.,, Umrzeć za ſwoią Oyczyznę ieſt naypięknieyszym i godnym zazdrości losem. ,, Szczęściem, rany jego nie są śmiertelne. (*Klucz Gabinetow.*)

Mowią iż Ob. *Carriere St Clement* brat bankiera *de Villedavré* poiechał do *Berlina* dla ukończenia negocyacyi względem dyamentow z dawney korony, ktore od dawnego czasu złożone były w banku Królewſkim przez Ob. *Perceval.* Bank pożyczył na ten zaſtaw pięć millionow. Mowią iż maią być oddane za własność temuż bankowi ieżeli ieszcze doda dwa milliony.

Lareveillere kazał rozdać w Ciele Prawodawczym ſwoie uſprawiedliwienie. Zapewniaią iż *Jakobini* doradzali mu ażeby w czaſie oſkarzenia ſtanął w Radzie; iż mu ſię nic przeciwnego niezdarzy ieżeli zechce oſkarżyć *Barrasa*, i tym ſpoſobem wyprowadzić go z Dyrektoryatu. *Lareveillere* odpowiedział, iż bronić będzie wszyſtkich ſwoich kollegow, iż ich nie więcey iak ſiebie rozumie być winnemi, i że nie ieſt zdolny brać na ſiebie niegodną oſkarzyciela powinność; iż jego nieprzyiaciele potrafią mu odebrać życie, lecz nie ieſt w ich mocy przymuſić go, ażeby ſię schańbił.— *Reveillere* uſprawiedliwia ſię daley ze wszyſtkich czynionych ſobie zarzutow. *Buonaparte* (mowi on) ſam podał wniosek do wyprawy *Egipſkiey.* Nie wielkie podowczas uzbroienia czyniliśmy, bośmy ſię ſpodziewali, iż pokoy utrzymanym zoſtanie. Chociaż przez trzy lata urzędowania mego, znaczny dochod miałem, wychodzę iednak z Dyrektoryatu bez pieniędzy. Dwa tylko pomierne kupna zrobiłem w kantonie moim. Czy zoſtanę uwolnionym czy ſkazanym na wygnanie, zawsze będę poſiadać zacunek światłych i poczciwych osob, zawsze znayduię ſię w pokoiu z ſobą ſamym.

Magimel na uliy *Auguſtyańſkiey* wydał na publiczność hiſtoryczny opis czynności Generała *Maſſeny* w *Helwecyi* i *Gryzonach*, zebrany przez Ob. *Mares* officera Inżenierow, podług ktorego niemieliśmy z początku w armii *Helweckiey* iak 25 tyſięcy ludzi, a liwranci podawali ich liczbę do 90 tyſięcy, a Miniſter *Scherer* do 60 tyſięcy. Dodaie, iż do czaſu w ktorym to pismo ogłasza, mieliśmy 10 tyſięcy tak w zabitych iako i rannych, nieprzyiaciele zaś dwa razy tyle, i że 25 tyſięcy woyſka *Francuzkiego* znayduiącego ſię w złych ſtanowiſkach wſtrzymywały 60 tyſięcy ludzi maiących wybor ſtanowiſk.

Podług wyznania tegoż officera nieczynność Generała *Maſſeny* powinna bydź przypisana zupełnemu niedoſtatkowi żywności, którą żołnierze tylko w trzeciey a nawet w czwartey części odbierali. Możnaż mowić o przykrych i gwałtownych marszach i o ſilnych bitwach, ludziom wynędzniałym od głodu. Tenże officer przytacza przyczyny woyſkowe. Mniema, iż obowiązkiem Armii *Dunaiu* było nadewszyſtko przebiegać granice zacząwszy od *Bazylei* aż do *Genewy*; iż to uſkuteczniła, iż iey ſtanowiſko ieſt iednym z naylepszych iakie tylko obiąć można dla obrony i rozpoczęcia wſtępnego boiu, oraz że nie może attakować, aż gdy będzie mogła pogodzić ſwoie obroty z obrotami przynaymniey iedney z dwoch Armiow *Reńſkiey* lub *Włoſkiey.* Kończy, iż każda wſtępna w *Helwecyi* operacya, byłaby dla Rzpltey okropną, byłaby w cząſtkowych i niepożytecznych utarczkach zniszczyła wielką część Armii ktora w swoim mieyſcu użyta dokazałaby wielkich rzeczy; byłaby pozbawiła Rzpltą tego oſtatniego zrzodła, ktore raz zniszczone lub nadwerężone dałoby naszym nieprzyiaciołom śmiałość i ſposoby działania na naszych własnych granicach, to ieſt narzucania nam oſtatecznego prawa.

Z *Grenoble* pod d. 5 Sierpnia donoszą. Widziemy tu codziennie przechodzące w znaczney liczbie woyſka tak z Infanteryi iako i kawaleryi. Te ściągania ſię ieżeli dłużey trwać będą, Armia *Alpeyſka* wkrotce w ogromney pokaże ſię poſtaci.

Liczne uſiłowania ktore dla poburzenia Ludu widzieć ſię daią, bez żadnego dotąd zoſtaią ſkutku. Lud nieprzeſtaie ſię uſkarżać, lecz ſzuka ſwoiey pociechy w pracy niemieſzaiąc ſię do politycznych ſporow.

Dnia 7. t. m. Rada Starszych potwierdziła znaczną większością nową Rezolucyą względem pożyczki.

Wydano na publiczność Liſt deportowanego *Barbé Marbois* do iednego z ſwoich Przyiacioł, datowany z *Simramari* pod dniem 24 Brumaire. Ośmiu z pomiędzy nas (wyraża ten liſt) ratowali ſię ucieczką. Mowią iż *Aubry* umarł w *Demerary.* Nie wiem co ſię ſtało z innemi. Z innych ośmiu ſześciu umarło, to ieſt *Murinais, Tronçon, Bourdon, Lavilleheurnois, Rovere, i Brottier.* Zoſtałem ſię ia i *Lafond.* Jeżeli ztąd przed przyſzłym latem nie będziemy wyprowadzeni, czeka nas śmierć nieomylna.— Z nowych licznych deportowanych, trzecia część we dwoch mieſiącach pomarła, reszta w niebeſpieczeńſtwie zoſtaie.

Załogi z *Korfu* i *Medyolanu* w liczbie 4 tyſięcy zaſtąpiły mieysca woyſk wychodzących za granice. 79ta Pułbrygada przybędzie tu dnia iutrzeyszego. *Bernadotte* niechciał tych woyſk przyodziewać przed przybyciem ich do *Paryża.* Mieszkańcy tego miaſta ſami ſądzić będą o niezmiernym niedoſtatku do iakiego naſi obrońcy byli przywiedzionemi, i przekonaią ſię, iż opiſanie ich nędzy nie było przesadzonym. (z *Meſſager.*)

Donoszą z *Alby* pod dniem 2. t. m. Adminiſtracya Centralna w *Tarne* w przeciągu dwoch mieſięcy wyſłała 2. tyſiące ludzi tak konſkrypcyinych iako i rekwizycyoniſtow. Emmiſſaryusze Roialiſtow rozsadzeni po drodze idącey do Armii *Włoſkiey* zacząwszy od *Saint-Pons* aż do *Nîmes*, wyſtawiaią im pod nayſtrasznieyszemi kolorami momentalny niedoſtatek naszych Armiow i ich niebespieczeńſtwa; tym ſposobem namawiaią ich, ażeby do ſwoich domow wracali, przepisuiąc im trakt podroży, ażeby przechodząc około gór, udali ſię do iakiego wyznaczonego mieysca w bywszey *Gaſkonij.* Widziemy przechodzących ku tym gorom nietylko rekwizycyoniſtow

i konſkrypcyinych, ale nawet mniemanych woyſkowych uzbroionych i ekwipowanych, opowiadaiących po drodze, iż dla nadzwyczaynego niedoſtatku opuścili swe mieysca. Ogłaszaią oraz, iż tam idą, gdzie im na niczym zbywać nie będzie.

z Paryża dnia 10. *Sierpnia.*

Wydany został na publiczność liſt Generała *Touſſaint Louverture* pisany pod dniem 14. Maja do Obywatela *Caſe* iego Adiutanta znayduiącego ſię teraz w *Paryżu.* Wiem dobrze (wyraża wnim) iż moi osobiści nieprzyiaciele ſtarali ſię na mnie rzucać potwarze, wmawiaiąc we mnie ſzalony zamiar niepodległości. Lecz podaymy potwarcow na wzgardę. Przyidzie ten czas gdy Rzeczpospolita pozna, iż niemiała gorliwszego obrońcy nad *Touſſaint-Louverture.* Kontent ieſtem z twoiego porozumienia ſię z handlem. Oby to mogło nakłonić handluiących, ażeby odnowili nasze związki z *Francyą.* Jakaś niewidzialna ręka zdaie ſię ich gorliwość wſtrzymywać dla odwracania poſiłkow, których potrzebuiemy ażeby przez przerywanie kommunikacyi, prawda ukrytą być mogła. Dowiedziałem ſię z wielkim zmartwieniem, iż nasi Deputowani roku 6. ieszcze dotąd do Ciała Prawodawczego niezoſtali przypuszczonemi.

Niedoſtatek naszych armiow wkrotce uſtanie, dzięki pracy i gorliwości miniſtra woiennego; 35 tyſięcy cetnarow zboża wkrotce będą rozmaitym Armiom rozdane, a 300 tyſięcy racyow żywności iuż ſię w drodze do *Włoch* znayduią. (*Meſſager.*)

W *Tulonie* zbieraią ſię woyſka na taiemną wyprawę.

Lacombe Saint Michel mianowany ieſt miniſtrem intereſſow zewnętrznych na mieyscu Obywatela *Reinhart.* Spory względem oſkarzenia Ex-Dyrektorow, ieszcze nie ſą zakończonemi. Niektòrzy mowcy mocno za niemi obſtawali. Mowią, iż *Creuzé-Latouche* zbiiał mocnemi dowodami ich akt oſkarzenia (*Przyiaciel Praw.*)

Dnia wczorayszego *Lacretelle* młodszy wyszedł z więzienia *la Force*, gdzie zoſtawał przez 23. mieſiące bez wyſłuchania.

Okręty *Angielſkie* ktore ſię znaydowały przed *Rochefort*, iuż ſię ztamtąd oddaliły.

Wyrok Dyrektoryatu pod dniem 4. t. m. nakazał przeprowadzenie Papieża do *Dijon*, gdzie dla niego przygotowano wygodne pomieszkanie. Dnia 3. wyſłano naprzeciw niemu Gendarmow.

Od zapadłego prawa ſtu millionow, wſzyscy bogacze wyieżdzaią z *Paryża*, i wſzyſtkie ekwipaże znikneły. Każdy ucieka przed ſądem do tego podatku wyznaczonym, iak uciekano przed wydziałami rewolucyinemi.

Ob. *Turot* mianowany ieſt ſekretarzem generalnym w Miniſterium Policyi. *Turot* ieſt Autorem ſzanownego dzieła o wolności druku.

Nie można tego zataić, wyrażaią pisma *Angielſkie*, iż teraźniaysza morſka kampania czyni Admir: *Francuzkiemu* wiele honoru. Ten Admirał wyszedłszy z *Breſt*, popłynął ku *Cadix*, ułatwił flocie *Hiszpańſkiey* wyiście z portu, udał ſię do *Tulonu*, pokazał ſię na *śrzodziemnym* morzu, wszedł do *Kartageny*, wyprowadził ztamtąd flottę *Hiszpańſką*, przeszedł z nią cieśninę. Nie tylko nie był attakowanym, lecz zagraża, i niespokoyność utrzymuie w *Anglij*, która okrywa morza ſwemi nieprzeliczonemi flottami. Gdzież więc znaydowali ſię nasi Admirałowie? kto im zarzucił na oczy zaſłonę. Niech to kto chce wytłumaczy; co do mnie wyrzekam ſię ich usprawiedliwienia.

Obywatel *Chemée* Adminiſtrator *Turynu* pisał do swoiey żony ktora ſię schroniła do *Vervay*, iż Generał *Championnet* przyrzekł mu, że w czterech Dekadach przybędzie do niego do *Turynu* na Czokoladę.

Na ſeſſyi Rady 500. *Bertrand* po trzecim przeczytaniu Aktu oſkarzenia przeciwko ex-Dyrektorom, rzekł: W momencie gdy ſię zatrudniamy oddaniem ludowi ſprawiedliwości; gdy mamy roztrząsać poſtępowanie tych ktorych nam lud iako łupiezcow i zdraycow wymienia, powinniśmy ſię ſpodziewać, iż ich wspolnicy w wszelakim sposobie uſiłować będą ażeby pożyteczną dla ſwoich Szefow uczynili dywersyą. W tym momencie chcą nas wyprowadzić za srzanki konſtytucyi, a wzywaiąc Towarzyſtw Ludu, żądaią ażeby sposobem rewolucyinym ſądzić ex-Dyrektorow. Lecz dzieło 30. Prairial było zrobione dla Konſtytucyi, zakreśliliśmy ſłuſzne wſzyſtkim władzom granice i utrzymać ie w nich potrafiemy. Szanować będziemy Konſtytucyą (tak ieſt, tak ieſt, zawołali wszyscy). To poruszenie odpowiada waszym potwarcom i waszym nieprzyiaciołom. Ręce Republikanow krwią ſię ich plamić nie będą. Miecz prawa ſpadnie na głowy wyſtępne. A tak nieprzyiaciele nasi niech ſię nie ſpodziewaią obłąkać ani nasze Rady, ani czyſtą maſſę Towarzyſtw Ludu dobra pragnących. Drażniący ie intryganci są znani, lecz będą bezſilni. Dosyć ieſt niekiedy ogłoſić ſpiſek, ażeby go zniszczyć. Rada kazała drukować i zamieniła ſię w wydział taiemny.

Zawczoray i wczoray Rada 500. znowu w taynym wydziale rozpoczeła ſpory w tey materyi. Nic iednak oſtatecznie nie uchwalono. Sławny przez rożne polityczne pisma *Teofil Mandar*, wydał obronę ex-miniſtra *Scherera.*

Na ſeſſyi Towarzyſtwa *Jakobinow* Ob. *Marie* przypisywał wszyſtkie nieszczęścia *Francyi* zamknięciu Towarzyſtw politycznych. *Solon* (rzekł mowca) wydał prawo śmierci na tego, ktoryby ſię w zaburzeniu krajowym do żadney nieprzyłączył ſtrony.

Ob. *Tiſſot* ſekretarz Policyi wzywa podobnież do iedności, radzi potłumić niezgody i prywatne niechęci, i obſtawać przy Konſtytucyi 3go roku. — *Varlet* podał do przeczytania projekt Adreſſu, w ktorym między innemi wyraża: Iż iedna tylko ieſt konspiracya to ieſt koalicyi przeciwko Rzpltey, iż ścigać należy złodzieiow, agentow fakcyi Orleańſkiey i fakcyi 91. iż podatek loteryi ieſt ruynuiącym, iż przenoszenie publicznego długu ieſt prawdziwym bankructwem; iż ci ktorzy nieprawnie dobra narodowe nabyli, są pod poręką i odpowiedzialnością za tyſiąc millionow obrońcom Rzpltey przyobiecanych, i do nich należeć będzie przymuszona pożyczka. — Odeſłano do Kommiſſyi.

Mathieu rzekł: Iż większa część bogaczow ſą zdziercami. Nądza publiczna powſtaie przeciwko człowiekowi ktory w roku 1792 nic nieposiadał, a dziś opływa w bogactwa, iego poſtępowanie ſurowo powinno być roztrząsane. Żądam ukarania łupiezcow, Generałow i kommissarzow woiennych, ktorzy ſię porozumieli na wzbogacenie ſiebie ze ſzkodą obrońcow Oyczyzny.

Cochet. Gdyby towarzyſtwo nic nie wspomniało o złodzieiach i zdziercach, mowionoby, iż Jakobini ſą naylepszemi na świecie ludźmi. Niech nas nic niezaſtrasza. Domagaymy ſię nieuſtannie o ukaranie złodzieiow. Czas nagli; znak wyrznięcia Republikanow ieſt dany. Żądam ażeby na Ciało Prawodawcze wołano: *Ratuycie Rzpltą.*

Na ſeſſyi dnia 7 *Vachard* powſtaie przeciwko zachowywanym względom dla ludzi ktorzy więcey niż *Pitt* ſzkodzili Rzpltey. Nie może tam mieć mieyſca ułomność i względy gdzie idzie o ratunek Oyczyzny. Potrzebaż ażeby ſię zawsze lud zapytywał kiedy będzie miał prawo rozkazywania? Mowca obraca potym mowę do Ciała Prawodawczego i mowi: Prawodawcy chwyciliście czarta za ogon, lecz poty nie będziemy bespieczni poki go nie schwycicie za uszy.

Arena z Rady 500. Obywatele, iutro ieſt dzień czytania Aktu oſkarzenia przeciwko Ex-Dyrektorom, ieżeli niebędzie przyiętym, nieprzypisuycie to Reprezentantom ludu, lecz fakcyi złodzieiow.— Okliſki.

Felix *Lepelletier* podaie do czytania Adress dniem wprzod przez *Prieure* zapowiedziany, którego znaczniey- ſze propozycye ſą. Powrocić Rządowi zasady demokratyczne; zapewnić bespieczeńſtwo wolności i towarzyſtw politycznych; znieść wszyſtkie przeciwne konſtytucyi prawa; poſtanowić rowną i wspolną edukacyą; nadać własności obrońcom Oyczyzny; dla wykorzenienia żebractwa, otworzyć publiczne warsztaty; zwalić na bogaczow ciężary woienne; poſtanowić Izbę ſprawiedliwości, ktòraby zdarte przez złodzieiow odebrała łupy; zrobić powszechną federacyą, wſtrzymać pochodzące z wyrokow Dyrektoryatu bezprawia.

Marchand. Ten adress będzie każdemu z nas ſłużyć za katechizm konſtytucyiny. Żąda wydrukowania i odeſłania do kancellaryi inſtrukcyiney.— Poſtanowiono, ażeby ten adress był przez wszyſtkie członki podpisany, i do Ciała Prawodawczego odeſłany.

Na seſſyi dnia 3. Sierpnia *Lejolivet* usprawiedliwia Zgromadzenie Ludu z potwarzy nań rzucaney. Nieprzyiaciele naſi nie lakaią ſię (rzekł) poſtrachu ale rowności. Oſkarżaią nas iakobyśmy podział gruntow wprowadzać chcieli, lecz chcą oni tym zarzutem odwrocić od ſiebie, powrocenie ochydnych łupieztw przez ſiebie czynionych, w tym ſenſie prawda że będziemy zawsze ſtarać ſię zrobić podział.— *Laboureau* żąda, aby w adressie powiedziano Prawodawcom: Winniście nam ugruntowanie Rzpltey, czemuż ſpozniacie ſię wyryć na tablicach prawa *Oyczyzna ma potrzeby*, nakazaliście rekwizycyą osob, czemuż nie nakażecie rekwizycyi rzeczy, czemuż macie oſzczędzać bardziey zbytek bogacza, iak nędzny wyrobek biednego? zbawcie Rzpltę albo ona ſama przywiedzioną zoſtanie do zbawienia ſiebie.

Zgromadzenie Ludu ma ſię przenieść z ulicy *Bacq* na przedmieście *Martin.*— Jakobini maią mieć proiekt, aby maiątki wszyſtkich bogatych ludzi wzięte były w rekwizycyą.— Przeciwko miniſtrowi Policyi *Fouché* bardzo mocne mowy miano.— Chociaż *Augereau* ieſt przewodnikiem zgromadzenia obrany, nie okazał ſię iednak na tym mieyſcu, Ob. *Prieure* tym czasem go zaſtępuie.

(O wzięciu *Alexandryi* i *Mantuy* ieszcze dotąd w *Paryżu* nie wiedziano. Publikowany był tylko w dziennikach liſt kommendanta *Latour* do Generała *Moreau* pisany, w ktorym oświadcza, iż *Mantua* niczego ſię od nieprzyiaciela lękać nie może.)

z Hagi dnia 13. *Sierpnia.*

Boiaźń ieſt teraz powszechna, iż attak nieprzyiacielſki czeka nas od ſtrony *Weſtfalij* i *Ems*, a który ſtoi w związku z tayną wyprawą *Angielſką.* Boiaźń ta tym bardziey pomnożyła ſię, kiedy Xiąże dziedziczny *Oranij* przybył do *Lingen.* Z tych powodow wszyſtkie użyte ſą śrzodki, do iak naymocnieyszey obrony Rzpltey naszey przeciw wszelkiey napaści. W tym celu Generał *Brune* Szef naszey całey ſiły zbroyney, miał niedawno długą konferencyą z naszym Dyrektoryatem, do ktorey także Generał *Daendels* iako kommendant naszych woyſk liniowych w dawnych prowincyach *Hollandyi* i *Zelandyi*, Miniſter woienny *Peymann*, i Miniſter morſki *Spoors* przywołanemi byli. — Od granic naszych donoszą, iż tam okazała ſię proklamacya w ięzyku *Hollenderſkim*, obiecuiąca wprowadzenie dawnego porządku rzeczy za wsparciem Dworow *Wiedeńſkiego*, *Peterzburſkiego* i *Londyńſkiego.* Wielu Officerow z dawney ſłużby Xiążęcia *Oranij* wyiechało nad granice.— Wſzyſtka gwardya narodowa zawczoray zebrać ſię muſiała, a wczoray officerowie wybrani zoſtali.— Miniſter policyi zalecił wszyſtkim adminiſtracyom Departamentowym, baczne mieć oko na wſzyſtkich ſtronnikow domu *Oranij*, tudzież na wszyſtkich obcych emmiſſaryuszow.

z Szwabij dnia 8. *Sierpnia.*

Generał *Maſſena*, który na dniu 5 miał ieszcze głowną kwaterę ſwoią w *Lenzburg* rozkazał nadto wąwozy gory *Jura* i około biſkupſtwa *Bazyleyſkiego*, które od ſamey natury ſą iuż dosyć mocne, ieszcze bardziey obwarować, i pod *Bazyleą* założyć oboz oſzańcowany dla

10 tyſięcy ludzi. Obie armie wiele ucierpiały od ciągłych ulewow w *Szwaycaryi* ſpadaiących.— Na dzień 15 ſpodziewana ieſt iedna część woyſk *Roſſyiſkich* w *Szwayſuzie*. Paſtor *Lavater* i *Hirzel* z rozkazu *Francuzow* na 30 mil od *Zurich* zatrzymać ſię muszą.— W całey *Szwaycaryi* niedoſtatek żywności czuć ſię daie.

z Moguncyi dnia 9. Sierpnia.

Robota około pomnożenia fortyfikacyow miaſta naszego trwa nieprzerwanie, i te tak będą rozſzerzone, iż wymagać będą 50 tyſięcy woyſka do doſtatecznego oblężenia.— Armia *Reńſka* w dwoch obozach ma bydź rozłożoną, pod *Gemersheim* i *Oppenheim*.— Pomimo żądania wielu osob, żadnych zakładnikow z pomiędzy ſług elektorſkich nie wzięto.

Dnia 10 Sierpnia.

Fortyfikacye tego miaſta tak wewnętrzne iako i zewnętrzne z naywiękſzą dzielnością ſą przyspieszane. Kościoł Reformatow zamieniono na warsztat broni; między innemi rzeczami robią tam wielkie łańcuchy dla zaſtawienia ſię między *Renem* i *Menem* w przypadku oblężenia.

Mylnie było donieſiono iakoby woyſka zupełnie ſię cofnęły od rzek *Nidda* i *Lahny* na lewy brzeg *Renu*. Woyſka ktore ſię przez tę rzekę przeprawiły natychmiaſt od innych były zaſtąpionemi. Lecz to ieſt prawdą, iż woyſka *Francuzkie* zaięły bardziey ścieśnione ſtanowiſka w okolicach *Hochheim*.

Armia *Reńſka* znacznie ſię zbiera i pomnaża zgromadzaiąc ſię na lewy brzeg *Renu*. Wszyſtkie mieysca zacząwszy od *Bingen* aż do *Worms* i *Spiry*, napełnione ſą woyſkami wszelkiego gatunku, które do tych mieysc należą. Lubo zawsze mowią o bliſkiey na prawym brzegu dywersyi, żadne iednak do tego przygotowania widzieć ſię dotąd nie daią.

Transporta broni, ammunicyow i żywności przybywaią ze wszyſtkich ſtron do tey fortecy.

z Kolonij dnia 10. Sierpnia.

Zegluga na *Renie* ieſt od kilku dni zacząwszy od *Koblentz* aż do granic *Hollenderſkich* wſtrzymana, można iednak przeyść z naszego brzegu na prawy, za paſzportami Adminiſtracyi centralney w *Akwisgranie*, ktore są potwierdzone przez kommendanta woyſkowego. Przybywaią ieszcze konſkrypcyini, ktorzy ſię udaią do *Moguncyi*. Mowią, iż ta forteca ma 17 batalionow garnizonu.

z Manheimu dnia 12. Sierpnia.

Zawczoray po południu Generał *Müller* kommendant tymczasowy Armii *Reńſkiey* wyiechał ztąd dla udania ſię do ſwoiey głowney kwatery. Za iego wyiazdem rownie iak za przybyciem dano ognia z armat na wałach.

Dnia 14. Sierpnia.

Dowiaduiemy ſię, iż głowna kwatera Armii *Francuzkiey* będzie dziś przenieſiona z *Guntersblum* do *Strazburga*, batalion 29tey połbrygady, który tu ſię znaydował wyſzedł dziſieyszego poranku do tego miaſta.

Od brzegow Menu dnia 10. Sierpnia.

Nowa Gazeta *Strazburſka* utrzymuie, iż Generał *Buonaparte* traktat z *Portą* uczynił.—Teraźnieyszy Xiążę *Würtemberſki* chce zrzucić ſię z traktatu ktory poprzednik jego z Rzplitą *Francuzką* zawarł. — W *Koblentz* wiele osob zoſtało aresztowanych, które wiadomość o poddaniu ſię *Mantuy* z radością rozgłaszały.— Mieſzkańcy *Florentscy* muſiali po wniyściu woyſk Cesarſkich zapłacić kontrybucyi 80. tyſięcy ſkudow.— Gazeta *Erlangſka* twierdzi, iż przy armij Ceſarſkiey w *Szwaycaryi* znayduie ſię w Kommiſſoryacie brat ex-kommiſſarza Francuzkiego *Rapinat*.

z Hanau dnia 10. Sierpnia.

Francuzi naprawiaią iak nayśpiesznicy fortyfikacye twierdzy *Vauban*. Wczoray G. *Müller* tymczasowy kommendant armij *Reńſkiey* którey głowna kwatera do *Guntersblum* przenieſioną zoſtała, przybył do *Manheimu*. Zburzenie fortyfikacyow miaſta tego, znowu ieſt wſtrzymane.—Jarmark ieſienny w *Frankforcie* zwyczaynie odbywać ſię i w tym roku będzie.

Od brzegow Elby dnia 16. Sierpnia.

Na dniu 12. t. m. okręt woienny *Roſſyiſki Wenus* od 54 armat z 900 ludźmi, z *Reval* do *Anglij* przeznaczony, przechodził przez *Sund*.— Panu *Stewart Angielczykowi* powiodło ſię pierwszemu z *Europeyczykow*, iż *Amerykę* pułnocną od wschodu do zachodu obiechał. Był iuż za zrzodłami *Missisipi*, i tylko o 20 mil drogi od morza wschodniego, gdy woyna wszczęta pomiędzy mieszkańcami brzegow, przymuſiła go do okrążenia. Znalazł on w drodze wielu przyiacielſkich i dosyć obyczaynych *Indyanow* i niezmierne gory do przechodzenia. W gorach *Chili* w południowey *Ameryce*, odkryto pewny gatunek pszeniey, który gdyby do *Europy* zoſtał wprowadzony, odmieniłby i poprawiłby całą poſtać rolnictwa; rośnie ona na krzaku, który nigdy nie ginie, i każdego roku obfite nasienie wydaie.

z Berny dnia 6. Sierpnia.

Wyszedł tu ieszcze ieden korpus woyſka idącego do *Wallisyi*, na to mieysce przybyły inne woyſka ze środka *Francyi*.

Niedoſtatek broni ſtał ſię Dyrektoryatowi powodem domagania ſię o prawo zabraniaiące wywozu broni i ammunicyow woiennych pod naysurowszemi karami.

W opisaniu hiſtorycznym względem Kommissarza *Rapinat* wydanym, opuszczono naſtępuiącą okoliczność: Gdy w Maiu 1798 roku przyszedł do Dyrektoryatu, w mianey tamże rozmowie dodał: Nazywam ſię *Rapinat*, rzekł z miną znaczącą i z uśmiechem.

Od granic Włoſkich dnia 1. Sierpnia.

Na dniu 31. Lipca zaięci w niewolą w *Mantuy* Generałowie *Francuzcy*, tudzież Szwaycar *Mayer* i Generał *Wielohurſki*, przybyli do *Werony*. Trzy tyſiące chorych *Francuzow* zoſtało w *Mantuy*. Szczęście wielkie ſprzyiało Ceſarſkim, gdyż zaledwie forteca zaiętą była, ſtraſzna nawalnica popsuła wſzyſtkie okopy i ſzańce. Mokra ziemia przeszkodziła także, iż miny pod *St Giorgio* wysadzone nie zoſtały, chociaż ie *Francuzi* zapalili. Procz cięžkich dział, znaleziono w fortecy 20. tyſięcy karabinow. Korpus oblegaiące udało ſię zaraz do *Piemontu* dla połączenia ſię z głowną armią. Stoiące pod *Placencyą* korpus wkroczyło do *Bronno*, zkąd marsz swoy ku *Bobbio* obroci.— Wyspa także *Elba* Francuzom ieſt odebraną, załoga w *Porto-Ferrajo* wziętą w niewolę zoſtała.— *Ankona* będzie i od lądu i od morza attakowaną.— Król *Neapolitańſki* ma powrocić do *Palermo* dla obchodzenia tamże święta S. *Rozalij* i dla zabrania ſwoiey familij. Mowią iż w *Neapolu* wielu patryotow do morza wrzucono. *Neapol* ma teraz załogę z *Moſkalow* i *Turkow*. W pałacu Królewſkim gołe tylko ściany znaleziono.— Akademia w *Pawij* zoſtanie znieſiona, gdyż Profeſſorowie iey przy wkroczeniu *Francuzow* do *Włoch*, ſpoſob myślenia demokratyczny okazali.

Liſt Generała Artt Barona de Kray do Kommendanta fortecy Mantui. G. D. Foiſſac Latour.

Moscipanie Generale. W wzaiemnym naszym przekonaniu, iż w tym ważnym i niebespiecznym oblężeniu, dopełniliśmy całkowicie nasze obowiązki iako Generałowie i iako żołnierze, zoſtaie nam ſię ieſzcze iedna powinność, a ta ieſt ażeby niczego niezaniedbać cośmy winni naszemu Rządowi, i walecznym braciom oręża, dla zapobieżenia większemu a niepotrzebnemu krwi wylewowi, oraz zniszczeniu i miaſta i iego mieſzkańcow; nasze nawet ſumnienie tę na nas wkłada powinność. Z tych powodow posyłam do WPana dwoch officerow z Armii oblegaiącey, nietylko dla oznaymienia mu moich ſkłonności zazadzaiących ſię na honorze i prawidłach woiennych, ale też dla donieſienia mu o ſtanie waszey Armiy. Nie masz ſię WPan ſpodziewać żadnego oswobodzenia, a zatym przez prożne pragnienie ſławy ſtałbyś ſię powodem niepożytecznego rozlewu krwi twoich mężnych żołnierzy, i winienbyś za to odpowiedzieć twemu Rządowi. Jeżeli więc WPan ſkłaniasz ſię do zawarcia kapitulacyi zgodney z okolicznościami, chciey mnie o tym uwiadomić.— W *Caſtelucchio* d. 27 Lipca 1799.— Podpisano Baron *de Kray* G. Artylleryi.

W głowney kwaterze w Mantui d. 10. Thermidora (28. Lipca) roku 7. Rzeczypospolitey Francuzkiey iedney i nierozdzielney.

Mości Panie Generale. Nie ia żądałem kapitulacyi. Proponowałeś mi to w wyrazach okazuiących iego rzetelność, a zasadzaiących ſię na ſprawie, którą obydwa winni ieſteśmy zdać naszym Rządom za wszyſtką krew rozlaną. Ludzkość WPana i wyobrażenia, które masz o prawdziwym woyſkowym honorze, mogąż ſię zgodzić z przykremi i poniżaiącemi propozycyami, które mi czynisz w momencie, gdy ſię pokazuię ſkłonnym do przyięcia uczciwych warunkow? chcesze, azebym podpisał moią nieſławę i zbrodnię? chceszże obciążyć pętami i hańbą waleczny garnizon *Mantui*?

Cobyś powiedział o Generale *Francuzkim* ktoryby ci chciał podobny przepiſać warunek? „Raczey z orężem w ręku umierać! Ponieważ niechcesz iak tylko krwi i gruzow, zoſtawiemy wam nasze trupy, a wasz honor od naszego zatartym zoſtanie.“ Takaby była WPana odpowiedź, i taka też ieſt moia, taka ieſt odpowiedź Rady woienney do obrony twierdzy i całey moiey załogi. Możesz WPan wierzyć, iż mamy ieszcze sposoby ażeby spoźnić moment opłakanego tryumfu. Mamy ſzańce i mieysce do uſtępu. Odſtąp od tego okropnego zamiaru, ktory niemogąc mieć zadnego pożytecznego ſkutku, zniszczyłby twoią zdobycz i umnieyszył chwałę. Jezeli WP. potrzebuiesz znakow zwycięzkich, ieżeli chcesz jeńcow, oddaię ci moią osobę i z całym officerow korpusem. Zoſtaniemy zakładnikami dla zapewnienia, iż reszta woyſka nie będzie przeciw Ceſarzowi i jego ſprzymierzeńcom użyta, pod warunkiem, iż nasi unter-officerowie i żołnierze odeſłani będą do *Francyi*.

Ten umiarkowany środek zgadza ſię z ludzkością i intereſſem politycznym, ktory zapewne nie może ſię zasadzać na zniszczeniu miaſta, jego mieszkańcow i ſzacownych magazynow, ktorych zdobycz możesz sobie zapewnić, i zoſtawieniu światu, a bardziey ieszcze miaſtu okropney pamiątki, gdy ieszcze ieſt w mocy WPana uczynić ſwoie imie ſławnym przez czucie ſprawiedliwości i umiarkowania, które nierownie lepiey intereſſom jego Monarchy poſłużą.

Z tych względow odsyłam WPanu projekt kapitulacyi z małemi odmianami, z iakiemi może być przyięty bez hańby i niebespieczeńſtwa. Jeżeli go WPan odrzucisz, bierzemy ſię do broni i ieſteśmy w przedſiewzięciu dania ſzlachetnego przykładu woiownikow umieiących śmierć nad nieſławę przenoſić.

W tym przypadku upraszam WPana ażebyś dał znak przez naypierwszy wyſtrzał armatny. Przyimiy WPan Mci Panie Generale zapewnienie nayrzetelnieyszego ſzacunku. (podpisano) *Foiſſac Latour Generał Dywizyi.*

OBWIESZCZENIA

Ponieważ garbarnie w Prowincyach Pruſs Południowych, Nowo Wschodnich i nowego Szląſka teraz exyſtuiące w tak znaczney znayduią ſię liczbie, iż wyſtarczą na wyrobienie ſkòr ſurowych, a wywoz onych dotąd dozwolony, ſprawiłby uſzczerbek robotnikom około garbarni tychże pracuiącym; tak więc celem utrzymania tychże fabryk i pomnożenia im zarobku; iako też przez wzgląd, iż pomnażaiąca ſię w kraiu ludność, i znaczna liczba woyſk. potrzebuią znaczniey ſzego ſkòr wyrobionych zapasu, poſtanowiono zoſtało przez Rząd Kraiowy: *Iż wywoz wſzelkich ſkór ſurowych: Wołowych, Kozłich, Cielęcych, Owczych i Jagnięcych za granicę zakazany ieſt we wſzyſtkich pod Panowanie Pruſkie podpadłych bywſzych Polſkich Prowincyach; a nawet ſkury takowe nie będą mogły być wywożone z jarmarku Frankfurtſkiego i kraiowych portow morſkich; ſkurki zaś Zaięcze i Krolicze ieszcze na ten raz mogą być wyprowadzane.* O takowych wyrokach Rządowych, donosi ſię Publiczności dla iey przeſtrogi i informacyi.— Dan w Warſzawie dnia 17. Czerwca 1799.

Kamera J. K. Mci Pruſs-Południowych Woienno Ekonomiczna.

Na Terminie dnia 5 Września r. b. przed południem o godzinie 10 w Pałacu tuteyſzych Magiſtratur Rządowych odprawiać ſię będzie przed wyznaczonym na to Kommissarzem publiczna Licytacya Liwerunku furażow, iako to: 1702 1/2 Winſplow Owsa: 8.280 Cetnarow Siana: oraz 2,250 Kóp 11 1/5 wiązek Słomy dla Kawaleryi tu na garnizonie ſtoiącey na czas całoroczny, iako to: od 1 Października w r. b. do oſtatniego dnia Września w roku przyſzłym. Naymniey na Liwerunek takowy ofiaruiący, poſtawiwszy natychmiaſt kaucyą pewną na 6,000 Talerow otrzyma na to zlecenie, przy oſtrzeżeniu wyższey approbacyi. O czym obwieſzcza ſię życzących ſobie tazkowego Liwerunku, wzywaiąc onych, aby ſię dnia wzmiankowanego w domu Kollegiow Rządowych znaydowali, i względem offerty złożyli ſwe oświadczenie.— Dan w Warszawie dnia 16 Sierpnia 1799 roku.

Kamera J. K. Mci Pruss Południowych Woienno-Ekonomiczna.